

Živnostníkům porostou odvody. Dál si budou pomáhat paušálním daněním

–TEXT– Martin Ťopek –FOTO–Shutterstock

Zaměstnanci vypočítá mzdu i odvod firemní účetní.
Živnostník k tomu musí schraňovat spoustu dokumentů.

V příštím roce si podnikatelé odvádějící minimální zálohy na sociálním pojištění připlatí více než 900 korun měsíčně.

A další nárůsty budou pokračovat i v následujících letech. Ukazuje to výpočet HN na základě dat ministerstva financí. Byť se OSVČ přiblíží nejnižším odvodům na důchod, které se týkají zaměstnanců, stále oproti nim budou ve výhodě. To se jim „vrátí“ až ve stáří.

Minimální záloha na sociální pojištění bude v příštím roce činit 4786 korun. To je o 934 korun více než letos. Podobně si OSVČ připlatí i 193 korun u zdravotního pojištění.

Pro rok 2026 pak i ti nejmenší podnikatelé mohou počítat s tím, že přijde další nárůst. Na základě konsolidačního balíčku se totiž bude o pět procent zvyšovat vyměřovací základna pro minimální zálohy. Podle výpočtu HN vycházejícího z predikce ministerstva financí o růstu mezd a platů si tak živnostníci meziročně připlatí znovu téměř o tisíc korun na sociálním pojištění. A další přibližně dvě stovky na zdravotním.

Ekonom Petr Vilím z výzkumné společnosti PAQ Research říká, že se ani takto rychle rostoucími povinnými odvody nedostanou malí podnikatelé k platbám, jaké plynou

do důchodových fondů za zaměstnanec. „Sice se to postupem času skoro dorovná, ale stále budou zaměstnanci odvádět více.“

Na polovinu rozdílu v roce 2027

Nejnižší měsíční odvody se u zaměstnanců týkají těch s minimální mzdou, jež je letos 18 900 korun. Z ní pracovník i firma odvedou na důchod celkem 5519 korun. Minimální platba u OSVČ je 3852 korun. Rozdíl mezi těmito odvody u zaměstnanců a živnostníků tak nyní činí 1700 korun. Kvůli postupnému narůstání odvodů u živnostníků se však postupně sníží, přibližně na polovinu to bude v roce 2027.

Minimální odvody platí podnikatelé, kterým po odečtení nákladů zůstane přibližně polovina průměrné mzdy. Využívají je ale i živnostníci, jejichž reálné příjmy jsou vyšší a průměrnou mzdou překonají. Umožňují jim to takzvané paušální výdaje neboli možnost od svých příjmů odečíst až 80 procent. A to i v případě, že podnikatel měl skutečné výdaje i několikrát nižší.

„Takže bere více než průměrnou mzdou, ale odvádí stále minima. V tom je pořád velká nerovnost,“ dokládá Vilím svůj názor, že systém nejenže

Zaměstnanec je chráněn zákoníkem práce, podnikatel se o sobe musí postarat. Srovnávací přístup vykopává příkopy.

je nefér vůči chudším podnikatelům nebo zaměstnancům, ale že na něm státní rozpočet trátí miliardy korun.

Podle sociologa a šéfa PAQ Research Daniela Prokopa jsou paušální výdaje problém zejména u kancelářských profesí. „Podle našich výzkumů jsou násobně vyšší než reálné náklady a zároveň výrazně vyšší než v zahraničí.“ Evropsky unikátní nastavení paušální daně mělo původně pomoci k omezení administrativy malých OSVČ, ale i Prokop se připojuje k mínění, že ke snižování daňové zátěže je využívají i podnikatelé s vyššími středními příjmy.

Předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků Josef Jaroš odmítá srovnávat OSVČ se zaměstnanci. Upozorňuje na to, že zatímco zaměstnanec je chráněn zákoníkem práce, podnikatel si musí sám práci sehnat, vyfakturovat ji a vymoci její zaplacení. „Srovnávací přístup vykopává stále příkopy mezi oběma tábory, ale my potřebujeme jak OSVČ, tak i zaměstnance,“ říká.

Podnikatelé jsou si podle něj dobře vědomi, že ve stáří je důchod z nižšího sociálního pojištění neuziví,

a snaží se proto mnohem více zabezpečit vlastními penězi. „Ve stejném duchu obvykle vychovávají i své děti. To vše je pro ekonomiku přínosem, který vysoce převažuje nižší daňovou zátěží.“

Úplné sjednocení odvodů mezi zaměstnanci a podnikateli možné není. Někteří živnostníci by museli podnikání ukončit.

Podnikatel počítá s nižším důchodem
Ministerstvo práce a sociálních věcí vysvětluje, proč je průměrná výše pojistného odvedená podnikatelem nižší než průměrná výše pojistného za jednoho zaměstnance. „Je to dáno především tím, že přibližně 60 procent živnostníků platí pojistné z minimálního vyměřovacího základu,“ uvádí mluvčí resortu Jakub Augusta.

Tento stav je podle něj typický i pro ostatní země. Státy údajně podporují podnikatele mimo jiné tím, že stanovují relativně nízké minimální základy pro pojistné, aby umožnily podnikat i těm lidem, kteří nemají

potenciál vysokých zisků. „Při povinném odvodu na úrovni toho průměrného u zaměstnavatele by museli podnikání ukončit,“ vysvětluje mluvčí.

To se ale projeví na důchodech současných podnikatelů, a to i přesto, že se jim v těchto letech minimální odvody zvýší. „Při dlouhodobé platbě pojistného na úrovni minima bude vyměřený starobní důchod o více než jednu třetinu nižší proti vyměřenému důchodu z průměrné mzdy,“ popisuje Augusta.

Než vláda letos začala vyměřovací základ pro minimální odvody podnikatelů zvedat, počítal se jako čtvrtina průměrné mzdy, z níž se odvádí na sociální pojištění 29,2 procenta. Teď už je ale základ ve výši 30 procent průměrné mzdy a v dalších letech se ještě dvakrát zvedne až na 40 procent.

Úplné sjednocení ani podle Augusty možné není, protože by výrazně omezilo podmínky provozování podnikání pro značnou část dnešních podnikatelů. „Zároveň je třeba mít na paměti, že je čistě na rozhodnutí daného jedince, zda bude podnikat, nebo se stane zaměstnancem.“ ■